

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Ratificatio matrimonij invalidi ex ficto, vel metuculoso consensu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

10. Sed nos putamus, in utroque exemplo esse validum Matrimonium, quia in utroque abest iniustitia, & coactio. In secundo exemplo, id est in iudice iam conceditur ab adversariis: In primo probatur, quia tunc Caius dicendo *Duc meam filiam, secus te accusabo*, non se illicitè gerit, nam si rectè & attente res expendatur, Caius non comminatur accusationem, nec Titium ab solutè cogit, sed sub conditione proponit, ut, si Titius velit evitare accusationem, cui ipse causam libere dedit, & quam sine peccato deferre Caius potest, filiam libere ducat. Nihilominus, (ut dixi) non nego propter extrinsecam Doctorum auctoritatem, atque eorundem non contemnendam rationem, posse illorum opinionem probabilem reputari.

Matrimonium contractum ex metu iniusto, sive gravi, sive levi, sed non incusso, ad Matrimonium extorquendum.

11. Omnes conveniunt, hoc matrimonium esse validum, nam si quis v. g. ob timorem mortis ab inimico suo iniuste inferendæ, eligeret sua prædia mihi vendere ut expeditus à patria discederet, mortemque vitaret, valida esset venditio; quia timor ab inimico illatus, cum non fuerit directus, ad extorquendam venditionem, venditionem inficere non potest. Idem ergo in Matrimonio, & idem in Votis, docet merito Sanch. lib. 4. matr. d. 12. n. 3. & lib. 4. in dec. c. 3. n. 4. alii que.

Matrimonium contractum ex metu sive gravi, sive levi incusso à causa extrinseca non liberatur, à Naufragio.

12. Omnes pari modo consentiunt, hoc Matrimonium validum esse. Ratio est, quia sic homo non ab alio, sed à se ipso impulsus eligit illud remedium Matrimonii, tanquam conducent ad liberationem suam, id, quod non est ex metu matrimonium contrahere, sed ex amore sui boni. Adde quod n. præc. dictum est, consensum Matrimonii non posse infici à timore illo concepto ex naufragio nulla ratione incusso ad extorquendum ipsum Matrimonium.

Matrimonium ex metu dolo, an sit validum?

13. Hic incidit auditu iucunda quæstionculla, quæ in ipsa narratione casus commodius agitur.

Titius, vir pius, cupiens Caium per familiarem suum à malo animæ statu subducere, quod obtinere non facile poterat, nisi contracto per ipsum Caium Matrimonio cum Amasia, quam cæco amore captus deperibat, hoc artificio usus est. Dum opportune amicus levi correptus febricula in lecto decumberet, Medicum exoravit, ut gravibus verbis affirmaret, hominem maligna, ac periculosa febre laborare. Morem amico gessit nimis indolens Medicus. Vnde Titius Caio persuadere potuit, ut Amasiam legitimè duceret, ne periculum subiret in pravo statu decedendi. Quæ denunciationibus confectis, Episcopi auctoritate dilatis, matrimonium coram Parocho, & Testibus tota latante familia, quæ id maxime peroptabat, lecto decumbens cum ea puella contraxit. Eo tamen vix celebrato, stratagemam illi aperuit Titius, ne scilicet diutius in eo mortis imminenti trepidatione amicum detineret. Et res profecto commode processit, nam Caius inito coniugio libens acquievit. Obtrulit tamen occasionem Theologis disputandi de duobus. Primo, an id potuerit prudenter, & sine peccato moliri Titius, & Medicus cooperari?

Secundò, an matrimonium illud extortum ex metu ægritudinis non verè, & incusso operâ Titii, eo ipso, sine nova ratificatione, validum fuerit? Quoniam verò prius ex his huius loci non est, agamus solum de posteriore.

14. Respondeo. Tres non absumiles casus inducit, resolvitque De Lugo de Iustit. d. 22. num. 169. si fingas, inquit, advenire hostes iuste occisuros cives omnes præter

Religiosos quibus nolunt nocere, & Petrus circumtus ex metu occisionis. Religiosus siquidem profectus Item Secundo, si fugas revelationem, qui dicitur Petro propter ejus peccata vult, anno sequenti medio tollere, nisi resipiscat, & Petrus eo metu Religiosus fiat, ut imminenti mortem fugiat, Profectus bit, redditque rationem, quia, inquit, ad matrimonium causandam, requiritur, ut metus sit iniustus, sive se, id est, ut sit de malo iniuste ferendo, ut in his dictis, licet metus sit causatus, à dolo, & dolum, tamen ipse metus in se iustus est, iniuste causatus mala propter nostra peccata. Cum ergo ex dolo, & error non fuerit circa substantiam, non videtur irrita sit illa Profectio. Ex eadem doctrina n. 170. Tertium casum, videlicet, validum fuisse Profectio nem cuiusdam Adolescentis, quem cum meretrice & cubante, amicus quidam deterruit, immittens funiculum sulfure vinctum, quem prius foras mittens à cubiculo inferiore ad lectum usque alligaverat, cum repente lectulus ardere cepisset, credens dolo modi ignem immisissum fuisse in penam sui peccati. O dñem Religiosum se contulit, & laudabilem exiit re nunquam à deceptore detecta. Profectio tamen licet ex metu facta fuerit, non tamen ex metu iniusto, sed ex dolo dicto, quare valida est. Hæc ille. Quæ omnino militat in casu nostro de Matrimonio Caii, cum in hoc par sit ratio Matrimonii & Profectio, ut idemten De Lugo indicat dicto non doctina huiusmodi, sic se habet, si placeat videri illam corrigere.

§. III. De peccato, & obligatione incurrenda ad Matrimonium, Remissum.

1. DE his satis dixi suprà, 3. de spons. c. 4. & c. 5. v. l. etiam in n. 5. in Dec. c. 1. & c. 2. sunt hinc proportionaliter applicanda. Quia autem Iudex, ne puella ad Matrimonium cogatur, & quæquæ ratione possit illam custodire in Monasterio nialium, vide apud Dianam p. 11. c. 3. r. 1. Denique, an peccet, qui coactus metu Matrimonium contrahit, dixi suprà tr. 1. de imped. c. 17. §. 1.

CAPVT VII.

De Matrimonii ratificatione, quando illud validum non fuit.

1. Triplex modo nullum esse Matrimonium saliter contingit. Primò, per defectum coitus, sive, quia is fuit fictus, sive, quia fuit coactus, & n. tu. Secundò, per defectum habilitatis personarum, qui contraxerunt, impedimento dirimente Laborum. Tertio, per defectum solemnitate indotte à Tribus scilicet. 24. cap. 1. de matr. puta, si in Matrimonio coitus de præfenti non adfuit præfentia Parochi & Testium. 2. Quando hic tertius defectus occurrit, debet contraxerit ab utroque conjugum renovari consensum, idque coram Parocho, & Testibus, si validum velis Matrimonium, mis est clarum, & clarius fiet ex infra dicendis. igitur hic solum debemus, quando duo priores defectus occurrunt.

§. I. Ratificatio Matrimonii invalidi ex fide, vel nullo consensu.

1. QVærimus, an, sicut certum est, cum qui contraxerit nullum, seu fictum, vel ex metu præfentis in Matrimonio, debere verum, liberumque consensum de novo præfere, si velit Matrimonium validitatem adferre, & debeat alter, qui verè, & libere consensu interuenit, de novo consentire.

2. Respondeo: Debere, & illum consensum antiquum non sufficere, ut Matrimonium fiat validum, docet Castropal. d. 3. p. 1. §. 1. num. 7. citans Less. Pont. Gaf. Hurtad. Comitol. aliosque cui adde Averfam, *quæst. 3. §. 2. 6. Vers. Item*. Et Comitolus adductus à Castrop. *loc. cit.* quidem testatur, ita declarasse Clementem VIII. Ratio est, inquit, quia primus consensus illius, qui verè, & libere consensit, non remanet virtute, nec, si remaneret, esset sufficiens ad Matrimonium efficiendum, quando alter verè consensit. Non remanet, quia Titius, v.g. quando verè consensit, consensit cum imbibita conditione, quod Berta v. g. verè consensit: Ergo si Berta fide, vel coactè consensit, non adest Titii consensus, adeoque remanere nullo modo potest. Nec si remaneret, esset sufficiens, quia ille, quamvis ex animo fuerit factus, tamen fuit nullus; quia fuit acceptatio corporis Berte, at si Berta verè corpus non dedit, acceptatio vera esse non potuit. Rursus fuit traditio sui, scilicet ipsius Titii corporis, facta Berte, at Berta, si, ut dictum est, verè non consensit, Titii corpus non accepit, & consequenter vera illa traditio non fuit. Cum ergo ille primus Titii consensus nullus fuerit, semper erit nullus, quod enim nullum est, tractu temporis non conualecit, atque adeo non erit aptus, ut iunctus cum novo consensu alterius efficiat Sacramentum Matrimonii.

3. Adde cum Pontio, allato à Castrop. illam consensum Titii primum processisse ex errore personæ; putavit enim Titius Bertam esse habilem ad Matrimonium, cum tamen ob illum consensum fictum vel coactum, fuerit postus inhabilis.

4. Ex hac sententia fit, ut Berta debeat (si velit Matrimonium efficere validum) de suo ficto, vel metuculofo consensu certiorum facere Titium, ut scilicet, & hic de novo consensit.

5. Non debere novum consensum elicere illum, qui verè consensit, sed satis esse, si solum renoverit consensum, qui fitionem, vel coactionem passus est, docent Sanctus Thomas, & alique, quos citat, sequiturque Bossius, de *matrim. cap. 2. num. 38.* citans S. Thom. Navar. Coninch. Laym. Sanch. Less. Bonacin. Filliuc. Dian. aliosque. Ratio est (inquit) quia moraliter, & virtute manet ille primus consensus, non enim, ut supponi semper debet, ille nunquam revocatus fuit. Hi enim concedunt, Titium v. g. consensisse cum conditione imbibita, si Berta verè consensit, sed negant tanquam falsum, quod, fide Berta consentiente, Titius cesser à suo consensu, semper enim ex parte sua, dum illum non revocavit, eundem consensum moraliter, & virtute retinet. Rursus falsum est, primum eundem consensum nullum esse; constar enim permaximè; nam ex parte ipsius Titii est absoluta acceptatio, & traditio, quæ, si ei adveniat consensus alterius, quocunque tempore adveniat (ut supra vidimus) unum morale facit cum dicto alterius consensu, aptam scilicet materiam, & formam Sacramenti Matrimonii: sicut si Pontifex tibi conferat Beneficium, quod vacabit post decem annos, si tuus Episcopus consenserit, sanè adveniente tempore, censentur moraliter vñiri consensus novus Episcopi, & antiquus Pontificis, ad moraliter causandam in te collationem Beneficii.

6. Ad auctoritatem Clem. VIII. dicunt, vel illam non fuisse, nisi tanquam à Doctore privato, vel de ea non constare autenticè.

7. Ad id, quod addit ex Pontio Responder Bossius, l. 1. n. 40. falsum esse, adfuisse errorem personæ, nam, qui fide coactus consensit, est illa eadem persona, cum qua intendit alter contrahere, libera, & habilis ad contrahendum, utpotè carens omni impedimento; sed solum non subsistit Matrimonium, ratione consensus deficientis, qui defectus non reddit personam inhabilem Matrimonio, sed impedit, ne resultet verus Matrimonii contractus. Eo igitur vero consensu adveniente, statim conualecit Matrimonium, cum cætera requisita permaneant.

8. Ex hac sententia sequitur non esse Berte opus, certè

Part 111.

tiorem facere Titium de nullitate Matrimonii, quia satis est, si ipsa sola, quæ non verè consenserat, consentiat verè.

9. Vtrique ex his sententiis probabilis est, hanc tamen posteriorem, utpotè magis expeditam, ego libenter eligo.

An in ratificatione huius Matrimonij sit opus
externis signis.

10. Verum, adhuc inquires Primò, ut conualecat prædictum Matrimonium, debetne externè exprimi consensus ab eo, qui fide, vel coactè consenserat? (vtrum necessariò iterum coram Parocho quæretur mox §. 4.)

11. Respondeo, cum necessaria distinctione. Si Matrimonium est deficiens, quia vnus dumtaxat ex conjugibus fide, vel ex metu consensit, qui certè est casus de quo hæcenus est disputatum, probabilis consensus, & post quodcunque tempus posito, quod alter non revocaverit suum verum consensum, sicuti ex eodem Sanch. num. 14. & eodem Bossio num. 43. solus internus consensus sufficit in persona capaci professionis ad ratificandam professionem, quam ejusmodi persona fide, vel ex metu emisit, & tunc accepit Religio. Ratio est, quia hic præsens consensus cum illo antiquo, qui jam fuit externus, & quidem persona habili, ut supponimus sufficienter sensibilis est, & aliis innotescit, aptusque est consequenter ad Matrimonii Sacramentum, & ad professionem Religiosam.

12. Hanc sufficientiam, quia non agnoscit (certè valde probabiliter) Pontius, lib. 4. cap. 25. n. 2. citans Comir. & respons. Clem. VIII. quem sequitur Castrop. de *spun. sal. cap. 7. §. 1. num. 6.* ideo requirit, omnino dictam Matrimonii ratificationem debere esse externè exhibitam, sicuti cum Henric. & Rebellius apud eundem Bossium, propter eandem rationem volunt, ratificationem prædictæ professionis signo aliquo externo exprimi debere. Imò ex Pontio, lib. 4. cap. 25. n. 12. necessariò iterum coram Prælo, qui de novo accepit. Sed de his pertinentibus ad ratificationem possessionis, cum sint extra nostram materiam, vide De Lugo, in *resp. l. 3. dub. 2. & 16.* Auctoresque apud ipsum citatos.

13. Si verò vtrique conjux fortè fide, vel coactè initio consensit, tunc enim verè debet, ut docet Sanch. loc. cit. d. 32. num. 15. & Pontius, lib. 4. cap. 24. vtriusque consensus externus accedere, nam in hoc casu, vtriusque consensus fuit nullus, & ne ex parte quidem illud fuit Matrimonium inchoatum, & sensibile, ut requirit ratio Sacramenti, quare vtrique de Matrimonii nullitate debet admoneri, ut iterum legitimè vtrique contrahat, Lege Less. lib. 2. c. 17. n. 37.

14. Inquires Secundo. Quid faciat v. g. si ei affirmet mulier, se contraxisse fide, vel coactè, quamvis præsentè Parocho, & Testibus, addatque, nolle nunc ratificare, poteritne vir fidem ipsi habere, & aliam sibi Sponsam conquirere.

Respondeo. Si manifesta sint iudicia, unde mulier ostendat veram fuisse fitionem, vel coactionem, potest illi habere fidem, imò debet, & si res sit dubia, & possit exquiri veritas, debitam moraliter diligentiam vir adhibere obligabitur, veritatèque comperta, aliam sibi uxorem poterit vir eligere: secus nequaquam; Lege id latius apud Boss. l. c. n. 66.

15. Inquires. Tertiò. Si is, fide, vel ex metu cum Berta v. g. contraxit, nesciens, hoc Matrimonium esse invalidum, aliam v. g. Mariam ritè ducat, sed deinde qui fitionem, merumve probare non potest, cogatur ab Ecclesia, etiam per excommunicationem, ut cohabitaret cum Berta, quæ verè, & coram Deo sua non est, poteritne à Berta, debitum petere, & eidem reddere?

Respondeo. Illam excommunicationem in foro conscientie non ligare, & non posse perire, nec reddere, nimis est manifestum, quia sic clare fornicationem

S 2 coram

coram Deo committeretur, ut habuisti superioribus *in ill.*
de *Imped. cap. 1. num. 25.* Impedim. & ita docet cum com-
moni S. Thom. addit. *quasi. 46. artic. 2. ad quartum.* & Sanc.
lib. 2. d. 39. n. 5. aliique.

§. 11. Ratificatio Matrimonii invalidi ex aliquo
impedimento.

Certum est, debere renovari ab utroque coniuge
consensum, si cessante impedimento, velint Ma-
trimonium validum efficere, ipsique cognoscunt, tale
impedimentum nunc adesse v.g. contraxisti ante debitam
etatem cum Berta, vel cum consanguinea, &c. debes
accedente etate, vel dispensatione, tu & Berta, vel
consanguinea nullitatem ejusmodi matrimonii scientes,
iterum, per novum consensum expressum verbis matri-
monium inire. Ratio est, quia primus ille virtusque con-
sensus, cum fuerit circa personas inhabiles, nulla ex
parte fuit matrimonium. An hic novus consensus debeat
fieri in praesentia Parochi, & Testium, quarum §. 3.

2. Quaesitio igitur hic illa, & quidem gravissima est,
an, quando unus duntaxat ex coniugibus sciens impe-
dimentum, contraxit, alter vero contraxit bona fide, il-
lud nesciens? an inquam, sublato impedimento, non so-
lum ille, qui impedimentum scivit, vel fortasse nunc
scit, debeat de novo contrahere, quod certum est debe-
re, verum etiam oporteat, alterum, qui nihil scit de im-
pedimento, certior fieri de illo, ut de novo (si velit,
matrimonium validum efficere) libere, & ipse contra-
hat cum antea nulliter, ut dictum est, contraxerit.

3. Tres sunt sententiae. Prima, ut convalescat dictum
matrimonium, requirit, ut uterque de novo consentiat, &
matrimonium contrahere legitime intendat, quare de-
bebit coniux, qui nullitatis inscius, fieri dictae nullitatis
confcius (non est autem necesse, causam nullitatis illi
aperiri) Ratio primae sententiae est, quia, nisi ita fiat,
semper iudicabimus, consensum novum non esse de ma-
trimonio nunc contrahendo sed solum esse Approbatio-
nem primi consensus, seu perseverantiam in illo, qui
consensus, cum fuerit nullus, matrimonium consti-
tuere non potest. Ita Sanchez, lib. 2. d. 34. art. 36.
num. 3. Pont. lib. 4. cap. 2. §. 1. Cominch. l. 1. put. 2. 4. dubit. 10.
numero 90. G. Hurt. diss. 10. Comit. l. 1. r. 1. m. 1.
quasi. 120. Castropal. d. 2. de spons. part. 7. §. 2. numero 3.
Bossius, de matrim. cap. 2. d. num. 74. aliique quibus
Adde Averlam, quasi. 1. 1. de matrim. §. 4. Veri. Quan-
tum ad Tertium, qui assertit discrimen inter hunc ca-
sum, & illum, qui à nobis ut probabilis exceptus est
§. praeced. num. 5. de altero coniuge scit, vel coacte
consentiente: ibi enim deest solum, ex parte unius ve-
ritas, & libertas consensus, idcirco hic solus erat sup-
plendus; at in casu praesenti totus actus, tum internus,
tum externus ex parte utriusque nullus est, quia ex parte
utriusque est inter personas inhabiles, & ideo totus re-
novandus.

4. Secunda sententia asserit, requiri quidem utrius-
que consensum, sed non esse necesse, ut ullo modo alte-
ri indicetur nullitas, seu impedimentum, cum sufficiat,
si uxor v.g. obtineat à viro nullitatis prorsus ignaro, ut
pro sua, scilicet uxoris consolatione, renovet consensum
iam factam, & renovante viro, renovet etiam ipsa uxor.
Ratio huius sententiae est, quia tunc coniuges sunt ha-
biles ad matrimonium (Iam enim, ut supponimus,
cessavit impedimentum) ergo, si mutuo consentiant, ha-
betur (inquit haec sententia) quod requirit essentia ma-
trimonii. Ita Sor. Rodr. Henric. aliique apud Castropal.
loco citato, & apud Averl. loco citato §. 5. Bossius, loc.
cit. num. 73. vocans hanc sententiam probabilem, quam
etiam sequuntur Filiuc. & Bonac. apud eundem Boss.
aliique.

5. Tertia sententia affirmat, satis esse, ut solus con-
iux confcius nullitatis de novo consentiat per aliquem
actum externum, sive verbis, sive factis v.g. per copu-
lam maritali affectu habitam, nec esse necesse, ut al-

ter, ignarus vilius consensum det. Quae huius-
modi actus, opus non esse, ut alter admittatur de
Matrimonio, ne in consilio quidem; non ipsius
copulam petitam ab alio co. iuge; jam actus
ejus, sique externus consensus, scilicet reditu-
ut relata ad consensum primum non revocantur
tunc invalidum, quia haec reddicio consensum
petitione alterius sufficienter contrarium
novum constituere poterit. Ita Ledesma alii-
citant Sanchez, lib. 2. disputat. 36. num. 2. & Boss.
numero 72.

6. Prima sententia ex dictis omnino tenenda
verò haec duae postremae saltem aliquando sunt
les jam subdo. Et quidem Sanchez, Boss. Castropal.
cent, quando gravia incommoda timerentur
fieri consensu nullitatis Matrimonii, sique aliter
ut novum consensum juxta primam sententiam
tunc posse in praxi excipi secundam sententiam
autem gravia incommoda sunt ex dicto Sanchez, l.
Castropal. loc. cit. si esset probabilis timor
infamiae, scilicet, si adesset periculum, v.g. quod
nullitatis admonitis, noller denovo contrahere
pacto remaneat foemina remedio destituta, re-
dimentum illud probare non posset, maxime, si
adesset proles. Atque hoc periculum facilius
posse in foemina, quam in viro, advertere videtur
chez.

7. Quod si, dum dicta gravia inconvenientia
tunc, non posset vir induci, ne ad consensum quidem
explicatum in secunda sententia, posse tunc
tertiam sententiam, docent Sanchez, l. 1. §. 1. d. 39. n. 7.
l. e. num. 7. nam Castropal. de hac tertia sententia
meminit.

8. His nihilominus non obstantibus, asserit
tio, & Averl. l. e. primam sententiam esse, semper
piendam & exclusam prorsus secundam, & tertiam
per in praxi coniux nullitatis sui Matrimonii
dum, siue expresse, ut dicit secunda sententia, de-
ci è, ut dicit tertia, de novo consensu, semper
coniux iudicabitur in matrimonio antiquo, quod
validum, peristere, non vero novum fieri velle.
modo ergo securi erimus de nova Matrimonii
Quod certe inconveniens non adest in casu
num. 5. ubi actum est de altero coniuge scit, ut
colose consentiente: nam ibi non est renovandus
seu consensus ab altero, qui verè consensum
fuit ex parte sua, ac supponitur nunquam fuisse
tus, at in hoc praesenti casu, cum debeat renovari
quia fuit nullus, non est fidendum illum à con-
novari, nisi ab eodem sciat nullitas praecedens
ctum est num. 3.

Lege Pontium cit. qui inter cetera multa, contra
nostram sententiam ex eo quod, quandoque Ma-
monii nullitas tacetur, semper consensus extor-
tur per dolum: si ergo dolosus est consensus, vali-
tius non erit, ergo nullo modo aptus ad constitu-
matrimonii constituendum.

§. 111. An Matrimonium coram Parocho, & Testi-
invalidè celebratum sit coram aliquo
renovandum?

HAc in re certum est, quando impedimen-
tum, vel periculum est, de tegeatur, vel per dolum
statem duobus Testibus, certum est iniquitatem
do ablato impedimento renovandus est consensus
novari debere coram Parocho, & Testibus. Ratio
manifesta: quia illud matrimonium, quod parochi
bati, esse nullum, nec in se fuit matrimonium, nec
cie Ecclesiae, ergo, ut convalescat, necessaria est, tri-
Tribunali dispositionem, praesentia Parochi & Testi-
qui apud Ecclesiam testari, probare possunt ejus
monii validitatem.